

Foar Fryyske Bern

Fries Actieplan Zorg voor Jeugd
2018 - 2020

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5	4. Inclusief onderwijs 0 – 23 jaar	14
1.1. Aanleiding	5	4.1. Actielijnen	14
1.2. De Jeugdhulpregio Fryslân	5	4.2. Doelstelling	14
1.3. Onze ambitie	6	4.3. Waarom draagt dit doel bij aan ontwikkeling	14
1.4. De Friese uitgangspunten voor het Actieplan	6	4.4. De relatie met de actielijnen	14
1.5. Totstandkoming Fries Actieplan Zorg voor Jeugd	7	4.5. Achtergrondinformatie en theoretische onderbouwing	15
1.6. Introductie thema's	7	4.6. Uit te voeren in 1 of meer regio's?	15
1.7. Monitoring	7	4.7. Monitoring	16
1.8. Leeswijzer	7	4.8. Betrokken partijen	16
		4.9. Eindproduct	16
2. Leren van casussen	8	5. Kind in beeld bij echtscheidingen	17
2.1. Actielijnen	8	5.1. Actielijnen	17
2.2. Doelstelling	8	5.2. Doelstelling	17
2.3. Waarom draagt dit doel bij aan ontwikkeling	8	5.3. Waarom draagt dit doel bij aan ontwikkeling	17
2.4. De relatie met de actielijnen	8	5.4. De relatie met de actielijnen	18
2.5. Achtergrondinformatie en theoretische onderbouwing	8	5.5. Achtergrondinformatie en theoretische onderbouwing	18
2.6. Uit te voeren in 1 of meer regio's?	9	5.6. Uit te voeren in 1 of meer regio's?	19
2.7. Monitoring	9	5.7. Monitoring	19
2.8. Betrokken partijen	9	5.8. Te betrekken partijen	19
2.9. Eindproduct	9	5.9. Eindproduct	19
3. Samen één plan	11	6. Governance	20
3.1. Actielijnen	11	6.1. Organisatie	20
3.2. Doelstelling	11	6.2. Planning	20
3.3. Waarom draagt dit doel bij aan ontwikkeling	11	6.3. Begroting	20
3.4. De relatie met de actielijnen	11		
3.5. Achtergrondinformatie en theoretische onderbouwing	11		
3.6. Uit te voeren in 1 of meer regio's?	12		
3.7. Monitoring	12		
3.8. Betrokken partijen	12		
3.9. Eindproduct	13		
		Bijlagen	
		Bijlage 1: Regionale uitgangspunten voor het Fries Actieplan Zorg voor Jeugd	21
		Bijlage 2: Modelformulier	22
		Bijlage 3: Betrokken aanbieders en ketenpartners	23
		Bijlage 4 (bij Hoofdstuk 3 Samen één Plan): Transformatievisie – ijkpunten voor ontwikkeling	24

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

In april 2018 is het landelijke Programma Zorg voor Jeugd verschenen. In de uitvoering van dit ambitieuze programma krijgen de 42 Jeugdzorgregio's een belangrijke rol. De regio's krijgen de kans om daarvoor een regionaal transformatieplan op te stellen. Voor deze plannen is in totaal een bedrag van 108 miljoen euro beschikbaar voor de periode 2018 – 2021. Voor de regio Friesland is voor 2018, 2019 en 2020 €1.373.904 budget per jaar beschikbaar.

Een voorwaarde voor het transformatieplan is onder andere dat de inhoud van het transformatieplan minimaal toeziet op één van de actielijnen uit het 'Actieprogramma Zorg voor de Jeugd':

- Actielijn 1: Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen.
- Actielijn 2: Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien.
- Actielijn 3: Alle kinderen de kans bieden zich te ontwikkelen.
- Actielijn 4: Kwetsbare jongeren beter op weg helpen zelfstandig te worden.
- Actielijn 5: Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt.
- Actielijn 6: Investeren in vakmanschap.

De 20 Friese gemeenten hebben in samenwerking met aanbieders van jeugdhulp, verwijzers, onderwijs, zorgbelang Fryslân, het Fries Actieplan Zorg voor Jeugd (hierna: Actieplan) opgesteld. In het Actieplan hebben wij onze inhoudelijke visie verwoord van de beoogde (door)ontwikkeling en de te bereiken doelen en resultaten voor jeugdigen en hun ouders verwoord.

1.2. De Jeugdhulpregio Fryslân

Binnen de jeugdhulpregio Fryslân werken de 20 gemeenten samen aan het beleid en inkoop voor de regionale Jeugdzorg. Sociaal Domein Fryslân (hierna: SDF) is de samenwerkingsorganisatie van de 20 Friese gemeenten en verbindt het beleid van de gemeenten; naast jeugdzorg, zijn dit ook de regionale taken voor WMO en de participatiewet. SDF heeft een centrale rol in het netwerk van aanbieders en inkoop van jeugdhulp.

De afgelopen jaren hebben de Friese gemeenten samen met aanbieders van jeugdhulp, vertegenwoordiging van cliënten en andere ketenpartners mooie stappen gezet in (de voorbereiding van) de transitie en de transformatie van de jeugdzorg naar gemeenten.

Een opsomming van verschillende ontwikkelingen in deze regio:

- **Omvormingsplan Zorg voor Jeugd Friesland (2014)**
Het Omvormingsplan verwoordt de inhoudelijke visie van de beoogde verandering en de te bereiken resultaten voor jeugdigen. De volgende doelstellingen staan hierin centraal: preventie, demedicaliseren/ontzorgen/normaliseren, eerder de juiste hulp op maat, integrale hulp aan gezinnen volgens het uitgangspunt 'één gezin, één plan, één regisseur', meer ruimte voor professionals om de juiste hulp te bieden door vermindering van regeldruk.
- **Herijking van het omvormingsplan en het uitvoeringsprogramma 2016-2017**
Begin 2016 hebben een vertegenwoordiging van jeugdhulpaanbieders, gecertificeerde instellingen, Raad voor de Kinderbescherming, GGD, Denktank cliënten Zorgbelang en gemeenten opnieuw de denkrichting van het Omvormingsplan onder de loep genomen en een herijking uitgevoerd. Eén van de conclusies is dat de doelen en de transformatieagenda van het Omvormingsplan nog steeds actueel zijn (de koers is helder) maar de concrete resultaten moeten nog beter.
- **Startdocument Inkoop Jeugdhulp Friesland (2018)**
Gemeenten en aanbieders van jeugdhulp hebben nagedacht over de wijze waarop de sturing en bekostiging van de jeugdhulp zo ingericht kan worden dat deze aansluit bij de visie, uitgangspunten en transformatiedoelen en ondersteunend is aan de realisatie hiervan. In dit traject hebben gemeenten en aanbieders van jeugdhulp de centrale visie – zoals beschreven in de eerdere genoemde documenten – nogmaals onderstreept.

- **Convenant hoog specialistische jeugdhulp (2018)**

Passend bij het actieplan zijn de ontwikkelingen op het gebied van hoog specialistische jeugdhulp. Deze zijn uitgewerkt in een convenant dat is gesloten tussen zeven aanbieders van hoog specialistische jeugdhulp en de gemeenten. De ambitie en doelstellingen die in dit convenant zijn opgenomen, dragen ook bij aan de doelen van het Actieplan. Omgekeerd draagt het Actieplan ook bij aan de doelen zoals geformuleerd in het convenant.

- Aanvullend op ons regionaal Transformatieplan willen we nog het volgende opmerken: De invoering van de Jeugdwet had o.a. tot doel: het versterken van eigen kracht en het eigen sociale netwerk van jeugdigen en hun ouders, het bieden van hulp in een vroegtijdig stadium waardoor ernstiger problematiek kan worden voorkomen en komen tot een betere samenwerking van hulpverleners rond gezinnen met complexe problematiek om zo de kwaliteit van zorg te verbeteren. De vijf jeugdhulpregio's Twente, IJsselland, Drenthe, Friesland en Groningen zijn het er over eens dat een relatief klein deel van de zorg een zekere schaalgrootte vereist en bovenregionale afstemming vereist.

In de nadere concretisering en uitwerking van het Actieplan zoeken wij afstemming met en aansluiting bij de programma's 'Geweld hoort nergens thuis' en 'Scheiden zonder schade'.

1.3. Onze ambitie

Onze ambitie is om samen met alle 20 gemeenten, aanbieders, cliëntvertegenwoordigers en overige ketenpartners er voor te zorgen dat "kinderen in gezondheid, welzijn en veiligheid kunnen opgroeien, met perspectief op een zelfstandig leven naar ieders eigen mogelijkheden. De zorg voor de jeugd altijd in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de ouders c.q. verzorgers is. Wanneer die daarbij hulp nodig hebben, dan is die jeugdhulp, ongeacht door wie gegeven, altijd gericht op het bevorderen van de zelfredzaamheid of het verminderen van de afhankelijkheid van het kind en/of het gezin."

Wij starten niet vanaf nul maar bouwen met het Actieplan voort op de fundamenten die we vanaf 2015 samen hebben gelegd (zie paragraaf 1.2). Sommige van de in het verleden afgesproken ontwikkelingen zijn bij de implementatie echter onvoldoende uit de verf gekomen; soms hebben ze door de waan van de dag te weinig aandacht gekregen, soms zijn ze in de vergetelheid geraakt en soms bleek de praktijk zo weerbarstig dat de ontwikkelingen niet tot stand zijn gekomen. Een kritische reflectie op het verleden, is passend bij de doelstelling van het Actieplan: onze focus blijft immers dat de jeugdhulp zichtbaar en merkbaar beter kan en moet.

Het Actieplan is gericht op de activiteiten en inspanningen die wij op regionaal niveau met elkaar gaan uitvoeren om onze ambitie waar te maken. Friese gemeenten, aanbieders, verwijzers, onderwijs en cliënten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden om de uitvoering van dit plan tot een succes te maken. Een belangrijke randvoorwaarde hiervoor is 'gezamenlijkheid': het Actieplan vraagt om regionaal commitment. Dit betekent dat het in sommige situaties nodig is om over eigen gemeentelijke, organisatiebelangen of -doelen heen te stappen ten behoeve van het gemeenschappelijke belang. Wij kiezen er daarom voor om de kaders voor de inhoudelijke thema's zo concreet mogelijk te beschrijven. Het moet voor betrokkenen immers duidelijk zijn waar zij zich aan committeren. Hiermee voorkomen we dat in de nadere concretisering en implementatie van het Actieplan draagvlak (op lokaal niveau) ontbreekt.

Vernieuwing en transformatie vormgeven in een dynamische praktijk, waar heel veel partijen een rol hebben, is een uitdaging. Wij gaan deze uitdaging graag aan met elkaar en pakken de kansen op die we geboden krijgen door het extra budget dat via het Actieplan beschikbaar is gesteld.

1.4. De Friese uitgangspunten voor het Actieplan

De regio Fryslân heeft bij aanvang van de ontwikkeling van het Actieplan een aantal kaders en uitgangspunten opgesteld:

- Het Actieplan moet zichtbaar en merkbaar leiden tot betere zorg voor kinderen en opvoeders in Friesland: verbetering resultaten; verbetering kwaliteit; vakmanschap en vertrouwen professionals; doen wat nodig is.
- Kies geen onderwerpen waarvoor anderen dan de gemeente een verantwoordelijkheid in hebben (zoals veiligheid).
- Wij kiezen ervoor om meer focus te leggen op preventie en de samenhang in de keten.

- Wij sluiten aan bij bestaande initiatieven of reeds in gang gezette ontwikkelingen; we beginnen niet op nul maar sluiten zoveel mogelijk aan bij de reeds in gang gezette ontwikkelingen die goed gaan.
- Zowel bij de totstandkoming als bij de uitvoering van het Actieplan werken wij zoveel mogelijk in coöperatie met aanbieders, verwijzers, cliëntenorganisaties, onderwijs en kennisinstellingen en overige ketenpartners.
- Het Actieplan moet gaan om duurzame opbrengsten. Opbrengsten die bovendien betaalbaarheid, partnerschap en gezamenlijkheid moeten betekenen.

Een compleet overzicht van de regionaal opgestelde kaders, uitgangspunten en thema's voor het Actieplan is opgenomen in bijlage 1.

1.5. Totstandkoming Fries Actieplan Zorg voor Jeugd

Gegeven de door het ministerie opgelegde tijdsdruk (een aanvraag voor transformatiegelden moet voor 1 oktober ingediend worden) en het feit dat de voorbereidingsperiode voor een aanvraag grotendeels samenvalt met de zomervakantie, hebben wij een erg strak voorbereidingsproces gevolgd.

- **Samenstellen programmteam:** in het programmteam zijn gemeenten vertegenwoordigd, gebundeld per subregio, SDF en twee aanjagers (verantwoordelijk voor het proces).
- **Inventarisatie input gemeenten, aanbieders, gebiedsteams, gecertificeerde instellingen, GGD, onderwijs en Zorgbelang Friesland:** het programmteam heeft een inventarisatie uitgevoerd naar de wensen van gemeenten en stakeholders ten aanzien van het Actieplan.
- **Prioriteren en focus:** de resultaten van de inventarisatie heeft het programmteam geprioriteerd. De gekozen focus hebben zij gedeeld en besproken in een transformatieoverleg met een brede groep stakeholders. Dit heeft uiteindelijk geleid tot de keuze voor de volgende vier thema's:
 1. Leren van casussen
 2. Samen één plan
 3. Inclusief onderwijs 0 – 23 jaar
 4. Kind in beeld bij echtscheidingen
- **Uitwerken concept en definitief Actieplan:** gemeenten hebben, zoveel mogelijk in samenwerking met aanbieders en ketenpartners, de thema's nader uitgewerkt. Het landelijke format dat door de VNG beschikbaar is gesteld, was de leidraad voor de inhoudelijke uitwerking.
- **Basis op orde:** SDF heeft in samenwerking met gemeenten, aanbieders en ketenpartners invulling gegeven aan de minimale eisen voor het Actieplan (de zogenaamde 'basis op orde'). Bijlage 2 geeft een toelichting op de stand van zaken ten aanzien van de minimale eisen.

Een overzicht van de betrokken stakeholders is opgenomen in bijlage 3.

Besluitvormingsproces

- Het Actieplan is besproken in een transformatieoverleg waarin een brede groep aanbieders en ketenpartners is vertegenwoordigd op 23 augustus 2018
- Het Actieplan is besproken in het ambtelijk overleg op 18 september 2018
- Het Actieplan is besproken in het bestuurlijk overleg op 20 september 2018
- Het Actieplan is besproken en goedgekeurd in het PO SDF op 4 oktober 2018.

1.6. Introductie thema's

Onderstaand schema geeft een samenvatting van de vier gekozen inhoudelijke thema's.

Thema's			Actielijnen					
Samenvatting per thema			1	2	3	4	5	6
Leren van casussen								
Wat is het doel? Verbeteren van de structurele knelpunten in de (hoog)specialistische jeugdhulp op het gebied van: - inhoud en methodiek - organisatie - ketensamenwerking - sectoraal en intersectoraal	Wat gaan we doen? Leren van casussen: Vanuit de casuïstiek analyseren waarom de [Hoog] Specialistische Jeugdhulp stagneert, vastloopt of onvoldoende resultaat heeft (gehad) en vanuit daar kijken naar een aanpak die wél werkt	Wat merken jeugdigen en ouders Snelle en passende zorg dichtbij de thuissituatie van de jeugdige in Friesland		✓				✓
Samen één Plan								
Wat is het doel? <ul style="list-style-type: none"> Versnellen van de transformatie Doorontwikkelen van ondersteunende hulpmiddelen (digitale tools) 	Wat gaan we doen? <ul style="list-style-type: none"> Samenwerken tussen cliënt(system), netwerk en professionals met eenduidigheid in taal en probleemherkenning Ondersteuning- en begeleidingsstructuur Kleine koplopergroep Structureel onderzoek en monitoring 	Wat merken jeugdigen en ouders <ul style="list-style-type: none"> Betere gezamenlijke en integrale plannen Draagvlak en positieve effecten van via digitale tools gefaciliteerde gezamenlijkheid Passende hulp vanuit een consistente en lerende professionele context samenhang in de betrokkenheid van partners omdat deze overzicht hebben via de digitale tool 	✓					✓
Inclusief onderwijs 0 - 23 jaar								
Wat is het doel? Ieder kind heeft maximale mogelijkheden binnen het bestaande onderwijsstelsel om zich goed voor te bereiden op maatschappelijke zelfredzaamheid	Wat gaan we doen? <ul style="list-style-type: none"> Verbinden jeugdwet en onderwijs Kind krijgt in bestaande onderwijssetting in eigen regio de benodigde ondersteuning Jeugdzorg is preventief in school aanwezig Trajecten monitoren op effectiviteit, methodiek en overdraagbaarheid Kosteneffectieve methodiek uitrollen in Friesland 	Wat merken jeugdigen en ouders <ul style="list-style-type: none"> Het kind kan in de eigen regio naar school en krijgt daar in de bestaande onderwijssetting de benodigde ondersteuning. Problematiek van het kind wordt eerder onderkend en escalatie wordt voorkomen door de positionering van de jeugdzorg in de school. Ook verzuim en schooluitval worden zo voorkomen. 			✓			✓
Kind in beeld bij echtscheidingen								
Wat is het doel? Het voorkomen van schade bij kinderen als gevolg van echtscheiding door vroegtijdig de juiste hulp in te zetten door gebruik te maken van een gevalideerd taxatie instrument.	Wat gaan we doen? Taxatie instrument met bijbehorende trainingen implementeren en onderzoeken op effectiviteit. Een eenduidige toegang ontwikkelen voor ouders, jeugdigen en professionals.	Wat merken jeugdigen en ouders Eerder de juiste hulp voor kinderen en ouders in echtscheidingssituaties.	✓	✓			✓	✓

1.7. Monitoring

We monitoren de uitvoering van het plan. Wij maken daarvoor onder andere gebruik van onze Academische Werkplaats Transformatie Jeugd Friesland en de in Noord Nederland gevestigde hogescholen, onderzoeksinstituten en de Rijksuniversiteit Groningen. Wij delen ook graag op landelijk niveau onze kennis en ervaringen zodat andere jeugdzorgregio's hiervan kunnen leren én wij kunnen leren van de lessen van hen.

1.8. Leeswijzer

Dit document beschrijft het Fries Actieplan Zorg voor Jeugd. Hoofdstuk 2 tot en met hoofdstuk 5 geeft een inhoudelijke uitwerking per thema. In hoofdstuk 6 geven we inzicht in de governance voor de uitvoering van het Actieplan. Tot slot is een aantal bijlages opgenomen.

2. Leren van casussen

2.1. Actielijnen

Dit ontwikkelvoorstel past bij de volgende actielijnen:

- Actielijn 2: Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien
- Actielijn 6: Investeren in vakmanschap

2.2. Doelstelling

Verbeteren van de structurele knelpunten in de (hoog)specialistische jeugdhulp op het gebied van:

- inhoud en methodiek
- organisatie
- ketensamenwerking
- sectoraal en intersectoraal

2.3. Waarom draagt dit doel bij aan ontwikkeling

In de praktijk blijkt dat voor een kleine groep (2 - 5 %) jeugdigen in jeugdzorg geen passende plek/best mogelijk hulp beschikbaar is. Het gaat dan om complexe problematiek die niet tot een oplossing komt waardoor jeugdigen niet op de juiste plek zitten en van passende jeugdhulp is soms maar (heel) tijdelijk sprake. Daarnaast worden plaatsen bezet gehouden die eigenlijk door andere jeugdigen gebruikt moeten worden. Die jeugdigen wachten dan op passende zorg of houden ook plaatsen bezet die minder passend zijn. En jeugdigen/gezinnen krijgen met een scala aan professionals te maken en worden van het kastje naar de muur gestuurd. Er zijn meerdere oorzaken voor deze complexiteit:

- complexe zorgvragen
- meerdere domeinen betrokken
- het ontbreken van samenhang
- het ontbreken van soepele samenwerking en ontoereikende inzet van specifieke deskundigheid (ook vanuit andere domeinen als huisvesting, financiën of onderwijs)
- onvoldoende competenties aanwezig/gebruikt bij verwijzer/verwijzingen
- ontbreken van de juiste zorg

Dit ontwikkelvoorstel draagt bij aan het zo snel mogelijk bieden van passende zorg dichtbij de thuissituatie van de jeugdige in Friesland.

2.4. De relatie met de actielijnen

Ad 2: Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien

Kinderen met de meest complexe problematiek worden vaak uit huis geplaatst en komen in een carrousel terecht van overplaatsingen van thuis, naar crisis, etc. Dit project moet leiden tot alternatieven om meer kinderen thuis te laten opgroeien en tot structurele verbeteringen in het jeugdhulpsysteem. Het oplossen van complexe casussen vraagt een hoge mate van vakmanschap. Onderdeel van het project is systematisch met elkaar leren en dit vertalen in deskundigheidsbevordering en voorlichting: het gaat dus ook om het investeren in vakmanschap (actielijn 6).

2.5. Achtergrondinformatie en theoretische onderbouwing

In Friesland start per 1 januari 2019 het regionale expertiseteam. Doel van dit team is om complexe casussen die spaak lopen in de regio op te lossen via een bindend advies. Gekoppeld aan dit team is een plus: het leren van casussen met het hiervoor geschetste doel. Terugkerende problemen in het expertiseteam worden gemonitord en besproken in de stuurgroep die hoort bij het expertiseteam.

Bijvoorbeeld: problemen bij de start (bepalen wat de vraag is), instroom (welke zorgaanbieder/ welk aanbod past het best bij de vraag van de jeugdige), samenwerking tussen aanbieders, tijdens de behandeling, bij het geboden zorgarrangement, omdat er wachttijden zijn of als er problemen zijn bij het afschalen (als er geen passend aanbod van zorg is). De stuurgroep 'expertiseteam' bepaalt welke veranderingen en afspraken op basis van de uitkomsten van de methodische evaluatie een verplichtend karakter krijgen en waar deze te borgen.

De stuurgroep bestaat in elk geval uit een wethouder, de voorzitters van één of twee expertteams, SDF, directeur sociaal domein, een bestuurder van een zorginstelling en zorgbelang Fryslân.

Naast het regionale expertiseteam bestaat ook het MDA++ voor complexe zaken kindermishandeling. Beide teams stemmen hun taken af.

Daarnaast vindt actieonderzoek plaats. Vanuit de casuïstiek wordt geanalyseerd waarom de [Hoog] Specialistische Jeugdhulp stagneert, vastloopt of onvoldoende resultaat heeft (gehad) en van daaruit wordt gekeken naar een aanpak die wél werkt.

Het analyseren van complexe casussen dient in de regel te gebeuren via multi-methode onderzoek. De reden hiervoor is dat een complexe werkelijkheid niet te beschrijven is door middel van een enkele onderzoeksmethode. Kwantitatieve gegevens zijn zeer geschikt om grote hoeveelheden data te beschrijven (nodig om uitkomsten te kunnen generaliseren) maar zijn beperkt in het onderzoeken van nieuwe inzichten. Kwalitatieve bronnen kunnen wel nieuwe gegevens genereren. Wanneer we echter van tevoren alle onderzoek specificeren, lopen we nog steeds het risico dat we essentiële zaken over het hoofd zien (als zijnde niet in het onderzoeksdesign opgenomen).

Actie-onderzoek (een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek) is een iteratieve vorm van onderzoek, waarbij het design - maar in sommige gevallen zelfs de onderzoeksvraag - gaande het traject kan worden aangepast en is daardoor zeer geschikt voor complexe casussen. In de regel heeft goed actie-onderzoek de vorm van Plan-Do-Check-Act cycli (de empirische cyclus van de Groot of ook wel de cirkel van Deming genoemd die vaak meerdere cycli telt).

2.6. Uit te voeren in 1 of meer regio's?

In de regio Friesland.

2.7. Monitoring

De monitoring vindt zoals hiervoor aangegeven plaats via methodisch signaleren van terugkerende problematiek in het expertiseteam. Dit methodisch signaleren wordt met de Academische werkplaats Transformatie jeugd opgezet en uitgevoerd.

De andere poot is het wetenschappelijke actie-onderzoek waarvoor nog geen kennisinstituut is benaderd. Bij actie-onderzoek staat leren door doen en ervaren, gecombineerd met systematisch reflecteren daarop centraal. Actie-onderzoek heeft een kennisdoelstelling en een veranderdoelstelling:

- Kennisdoelstelling: inzicht in resultaten, ervaringen, kosten, baten, succesfactoren en knelpunten bij de uitvoering van projecten en experimenten.
- Veranderdoelstelling: bijdragen aan effectiever professioneel handelen.

Kern van de monitoring is het leren en verbeteren door onderzoeken en monitoren en uitgaan van constateren in plaats van oordelen. Leren van de complexe casuïstiek en de ontstaansgeschiedenis versterkt het leren over de jeugdhulp, de samenwerking binnen de regio en over het in onze jeugdhulpregio passende zorglandschap. Bij de monitoring maken wij een koppeling met het convenant hoog specialistische jeugdhulp ook wat betreft triage en transformatie.

2.8. Betrokken partijen

- Gemeenten, aanbieders, zorgbelang, onderwijs, SDF.
- Kennisinstituten zoals Academische werkplaats Transformatie jeugd Friesland.

2.9. Eindproduct

Op welke wijze wordt een onderbouwd en overdraagbaar product opgeleverd? Conclusie kan ook zijn dat het product niet werkzaam is, wat ook een overdraagbare en belangrijke conclusie is.

1. De stuurgroep levert per kwartaal een overzicht van de adviezen en de borging daarvan
2. Een eindrapportage van het actieonderzoek met resultaten en voorstellen voor borging
3. Voorlichting en deskundigheidsbevordering aan professionals

3. Samen één plan

3.1. Actielijnen

Dit ontwikkelvoorstel past bij de volgende actielijnen:

- Actielijn 1: Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen
- Actielijn 6: Investeren in vakmanschap

3.2. Doelstelling

Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen door het organiseren van samenwerkende hulp, waarbij de interventies in goede samenhang worden ingezet en de cliënt ervaart dat zijn vraag het uitgangspunt is en zijn doelen gestaag dichterbij komen.

Het hoofddoel van dit voorstel past bij de ontwikkeling en ambities van de jeugdhulp bij de actielijnen ‘Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen’ en ‘Investeren in vakmanschap’. Het transformatievoorstel is opgezet op basis van een visie op hulpverlening¹.

Deze visie geeft richting aan de transformatie en de beschreven principes voor goede hulpverlening vormen de ijkpunten bij de voortgang ervan. We beginnen hierin niet bij nul.

Bij de uitwerking van het thema ‘Samen één plan’ komen een aantal elementen aan de orde:

- Eisen aan de minimale kwaliteit van iedere toegang (basisexpertise, minimale competenties van medewerkers in de toegang en omschrijving van wat goede screening is);
- Een passende, ondersteunende, algemeen gehanteerde digitale tool, die het cliëntperspectief centraal stelt en betrokkenen dwingt samenhangend inzet te doen;
- Cliëntvolgend;
- Een steeds actueel overzicht van geldende afspraken en te hanteren methoden, formats e.d.;
- Een eenvoudige methode om de kwaliteit en tevredenheid van betrokken cliënten en de aanbieders van c.q. over de afgegeven verwijzingen periodiek te kunnen monitoren, onderling te kunnen vergelijken en van constatering te kunnen leren.

Het thema in ons Friese actieplan heeft nadrukkelijk het doel om gezinnen in Friesland passende zorg te leveren, te voorkomen dat intake processen worden overgedaan door nieuwe professionals die betrokken worden bij het gezin, te zorgen dat cliënten eigenaar zijn van de ondersteuningsplannen die worden opgesteld en daarmee de effectiviteit en efficiëntie in de hulp en ondersteunen te vergroten.

3.3. Waarom draagt dit doel bij aan ontwikkeling

Dit ontwikkelvoorstel biedt een doordachte projectmatige aanpak voor versnelling van de transformatie door:

1. methodisch beter aan te sluiten bij mogelijkheden en eigen kracht van cliëntsystemen.
2. een éénduidige taal en wijze van probleemherkenning binnen de keten tot stand te brengen;
3. meer en beter domein overstijgend en ketenbreed² samen te werken;

3.4. De relatie met de actielijnen

Het transformatieontwikkelvoorstel richt zich expliciet op vakmanschap en dan met name het vakmanschap dat noodzakelijk is om gezamenlijk passende hulp in te vullen.

1 Zie bijlage 4 voor de onderbouwing en concretisering van deze visie

2 Hiermee bedoelen we ook samenwerking vanuit de hulpverlening met naastliggende aspecten zoals huisvesting en financiën, naast de samenwerking binnen de jeugdhulpketen.

3.5. Achtergrondinformatie en theoretische onderbouwing

Dit voorstel bouwt voort op de essentiële elementen van Samen1Plan en de Krachtenwijzer.

We kiezen er voor om als hulpmiddel om onze doelstelling te behalen, de genoemde twee instrumenten als referentie aan te merken. Op basis van ervaringen en het feit dat de beide middelen valide zijn bevonden en landelijk aangemerkt worden als good practices, is het onze overtuiging dat bij gebruik van deze middelen, aantoonbare en merkbare verbeteringen voor cliënten en gezinnen gaan ontstaan.

Samen1Plan

Effectief samenwerken

Samen1Plan is een online hulpverleningsplan voor cliënten waarbij meerdere hulpverleners betrokken zijn en vaak ook familie en vrienden van de cliënt een rol hebben. Daarin delen zij het gezamenlijke plan met doelen en acties, voortgang en agenda. De structuur van het plan is gebaseerd op evidence based werkzame factoren zoals een goede relatie tussen cliënt en hulpverlener, de wijze waarop doelen worden gesteld en planmatig handelen. Samenwerken wordt vanzelfsprekend en de hulp wordt beter afgestemd. Er wordt niet meer langs elkaar heen gewerkt of dubbel werk gedaan: de hulp wordt effectiever.

Efficiënter hulpverleners

Samen1Plan maakt de communicatie efficiënter, omdat alle betrokkenen toegang hebben tot het meest actuele plan wanneer zij dat willen. Informatie en afspraken zijn niet langer verspreid over mailboxes, notitieblokken en bedrijfssystemen. Hulpverleners kunnen hierdoor meer werk verzetten, terwijl cliënten niet onnodig worden belast. Bovendien is de samenhang van het aanbod geborgd. Hierdoor verlopen hulpverleningstrajecten 20 tot 80% effectiever.

Krachtenwijzer

Een goede screening

Wat kan iemand, die een beroep doet op ondersteuning, zelf? Welke ondersteuning heeft iemand nodig vanuit het netwerk of vanuit professionele hulp? De Krachtenwijzer is een online instrument waarmee de ondersteuningsbehoefte van de cliënt inzichtelijk wordt. Het toont in één oogopslag iemands zelfredzaamheid in de levensdomeinen. Met gekleurde balkjes wordt zichtbaar wat de cliënt op eigen kracht kan en in welke mate het netwerk of professionals bijdragen. Zo ontstaat een realistisch beeld van de eigen kracht om te voorkomen dat situaties – zowel thuis als maatschappelijk – uit de hand lopen wanneer delen van de ondersteuning weg zouden vallen.

Effect volgen

De Krachtenwijzer maakt inzichtelijk op welke levensdomeinen (ZRM én ZRJ) er sprake is van afhankelijkheid. Op die domeinen kan gericht geïnvesteerd worden in het vergroten van de eigen kracht of het vergroten van de ondersteuning door het netwerk. Als die aanpak effectief is, dan is dat na verloop van tijd in de krachtenverdeling terug te zien: de eigen kracht en/of de ondersteuning vanuit het netwerk is dan toegenomen en er is minder professionele hulp nodig. De Krachtenwijzer is daarmee naast screeningsinstrument ook een middel om de voortgang te volgen.

Voor gemeenten en andere verwijzers maar ook voor aanbieders geldt dat beide hulpmiddelen geen must zijn: in het aan dit thema gekoppelde onderzoek zetten we andere ervaringen af tegen de ervaringen die de kopgroep heeft (de organisaties die wel van beide instrumenten gebruik gaan maken).

Alle gemeenten in Friesland hebben de bereidheid om de ervaringen die worden vastgelegd op waarde te wegen: indien de ervaringen rondom de kopgroep beter zijn dan andere ervaringen, wordt aangesloten bij de betere resultaten. Wij denken de zorginhoudelijke transformatie te kunnen versnellen door regionaal gezamenlijk (gemeenten, zorgaanbieders) voor dit voorstel te kiezen. Eenheid van taal en aanpak zal versnellend werken. Het thema start bij de kopgroep en biedt anderen “an offer they can't refuse”.

3.6. Uit te voeren in 1 of meer regio's?

Dit voorstel richt zich op de algemeen werkzame factoren in de hulp en is domeinoverstijgend: de Krachtenwijzer beschouwt alle leefgebieden voor zowel volwassenen (ouders) als jeugdigen, in Samen1Plan-plannen worden alle mogelijke belemmeringen of helpende factoren betrokken (onderwijs, financiën, wonen, eigen netwerk etc.). Hierdoor heeft de werkwijze die we ontwikkelen landelijke relevantie. Deze blijkt ook uit een scala van pilots en implementaties die, verspreid over Nederland, op deze instrumenten plaatsvonden.

Dit betekent dat dit transformatievoorstel zich enerzijds bij uitstek leent om met meerdere jeugdhulpregio's gezamenlijk op te pakken. Anderzijds vraagt het betrekken van andere regio's energie en tijd. Ze moeten worden meegenomen in de visie die ten grondslag ligt aan dit voorstel. Het pad dat de indieners samen bewandelden moet met hen opnieuw worden doorlopen. In het licht van 'tempo maken' en 'beheersbaarheid' kiezen we ervoor dit voorstel zelfstandig als Jeugdhulpregio Friesland in te dienen. Gedurende de uitvoering zullen we ons open opstellen en kennis delen met geïnteresseerde regio's. Aanhaken of kopiëren van de aanpak van/door andere jeugdhulpregio's is op ieder moment bespreekbaar.

3.7. Monitoring

Ervaringen in het land tonen de complexiteit van een veranderproces met de omvang van de transformatie. De in de landelijke pilots opgedane kennis wordt ingebracht in dit project. Om te zorgen dat er voldoende oog is voor de essentiële voorwaarden en te borgen dat belemmeringen tijdig worden herkend, wordt doorlopend flankerend onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de Rijksuniversiteit Groningen.

Doelen van het onderzoek zijn:

1. Implementatieproces

Het verhelderen van het implementatieproces van Samen1Plan en Krachtenwijzer:

- bevorderfactoren van het implementatieproces
- best/good practice voorbeelden van het werken met Samen1Plan en Krachtenwijzer, implementatiehandleiding en trainingsmodule van het werken met Samen1Plan en Krachtenwijzer

2. Realisatie actielijnen

Verhelderen in hoeverre het gebruik van Samen1Plan en Krachtenwijzer bijdragen aan 'Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen' en 'Investeren in vakmanschap'.

- samenwerking tussen cliënt en hulpverleners en hulpverleners onder elkaar;
- de bevordering van regievoering door de cliënt en gebruik van het netwerk van de cliënt;
- structurering van het handelen in de vorm van duidelijke doelstellingen;
- het reflecteren op het eigen handelen.

3. Effectiviteit Samen1Plan en Krachtenwijzer

Zicht krijgen op de uitkomsten van zorg

- tevredenheid van cliënten en professionals
- doelrealisatie
- vergroten van samenredzaamheid

3.8. Betrokken partijen

Uitvoerend

- De Friese gemeenten die koploper willen zijn
- De zorgaanbieders: Molendrift, Reik, GGZ Friesland/Kinnik, Jeugdhulp Friesland, Fier, Horizon, Regiecentrum Bescherming en Veiligheid
- Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen i.s.m. de Academische Werkplaats Transformatie Jeugd Friesland
- Zorgbelang Friesland

Te betrekken

- Alle zorgaanbieders, Gecertificeerde Instellingen en Veilig Thuis Friesland actief in het jeugdhulp domein in Friesland
- Alle Friese gemeenten

- Organisaties van cliëntvertegenwoordigers gerelateerd aan jeugdhulp actief in Friesland
- Regionaal Expertteam
- Stichting Samen1Plan (eigenaar Samen1Plan), Jouwomgeving (Krachtenwijzer) en het Nederlands Jeugdinstituut m.b.t. ZRM en ZRJ.
- Organisaties uit domeinen buiten de jeugdhulp worden werkendewijs (op casusniveau) betrokken: onderwijs, huisartsenzorg, aanbieders van zorg aan volwassenen (WMO, GGZ), werkconsulenten, woningbouwverenigingen, politie, schuldsanering, etc. Afhankelijk van hoe zich dat ontwikkelt, wordt een aantal van hen meer intensief betrokken.

3.9. Eindproduct

De aanpak van dit thema resulteert Friesland-breed in éénduidigheid in taal en ordening van problematiek en in te zetten hulp. Daarmee worden de Friese jeugdigen en hun gezinnen sneller geholpen en is de samenwerking binnen de jeugdhulp verbeterd. Daarmee is de transformatie daadwerkelijk inhoud gegeven.

Met een looptijd van 2 jaar respecteert het voorstel de complexiteit en het tempo van deze fundamentele verandering. Na deze periode is een implementatiehandleiding en onderzoeksrapport beschikbaar. De implementatiehandleiding omvat de methodiekbeschrijving waarin de aanpak is uitgewerkt naar praktische toepasbaarheid en inhoudelijke onderbouwing. Het is gebaseerd op de resultaten van de actielijnen 'Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen' en 'Investeren in vakmanschap' en zal de eventueel bereikte impact op de andere actielijnen beschrijven. De resultaten staan beschreven in het onderzoeksrapport.

4. Inclusief onderwijs 0 – 23 jaar

4.1. Actielijnen

Dit ontwikkelvoorstel past bij de volgende actielijnen:

- Actielijn 3: Alle kinderen de kans bieden zich te ontwikkelen
- Actielijn 6: Investeren in vakmanschap

4.2. Doelstelling

Het hoofddoel is dat ieder kind of jeugdige in de regio Friesland maximale mogelijkheden heeft binnen het bestaande stelsel van onderwijs, zodat hij of zij zich goed kan voorbereiden op maatschappelijke zelfredzaamheid. Die maximale mogelijkheden worden in dit voorstel ondersteund door een expliciete verbinding te maken tussen de domeinen onderwijs, zorg en de thuissituatie en op die manier zorgcomponenten binnen de onderwijssetting te brengen. We willen hiermee vroegtijdig problematiek bij een leerling onderkennen en ondersteunen en escalatie van klachten voorkomen zodat de jeugdige zijn schoolcarrière goed kan vervolgen en afronden, waarmee ook verzuim en schooluitval worden voorkomen. In een onderzoek wordt de hypothese getoetst of het inbrengen van jeugdexpertise in de school preventief kan werken, welke methodiek effectief is en welke regionaal kan worden uitgerold ten gunste van alle Friese gemeenten. Het uitgangspunt is dat preventieve inzet van jeugdexperts in de school kosteneffectief is, dat wil zeggen bijdraagt aan minder kosten in gespecialiseerde jeugdhulp in de regio.

4.3. Waarom draagt dit doel bij aan ontwikkeling

Gemeenten zijn in het kader van de Jeugdwet verantwoordelijk voor het bieden van ondersteuning aan kinderen die problemen hebben met hun sociaal emotionele ontwikkeling. Dit geldt ook in de klas. Daar ontmoeten passend onderwijs en de jeugdwet elkaar. Nu zijn onderwijs en jeugdhulp nog te vaak gescheiden domeinen. Beide domeinen streven er naar dat jeugdigen zich goed kunnen ontwikkelen. Ondanks de bereidheid die er is in het OOGO, is de dagelijkse praktijk weerbarstig. Dan gaat het bijvoorbeeld om het duiden van verantwoordelijkheden, wie in beginsel de financier is en bij welke problematiek je samen optrekt en expertise inzet. Gaandeweg zijn er meerdere goede ervaringen opgedaan en nieuwe initiatieven dienen zich nog steeds aan.

In Friesland zijn de 20 gemeenten, scholen en samenwerkingsverbanden passend onderwijs, de MBO-instellingen en een groot aantal zorgaanbieders nu van mening dat een bundeling van krachten tot een (forse) verbetering voor leerlingen kan leiden ter voorbereiding op de toekomst/arbeid/maatschappelijke participatie. Het is nodig dat professionals uit het onderwijs en de jeugdhulp als ‘critical friends’ van elkaar leren, dat er onderzoek plaatsvindt naar werkzame componenten die vervolgens opgenomen kunnen worden in een duurzame routing van zorg in het Friese onderwijs. Ook is het nodig dat er kritisch wordt gekeken naar het zorgaanbod zelf. Is het bijvoorbeeld mogelijk om een groepsaanbod in school te organiseren in plaats van individuele trajecten bij zorgaanbieders, waarmee op de eerste plaats de jeugdigen zijn geholpen en op de tweede plaats ook kosteneffectief kan worden gehandeld. Het huidige Friese zorgaanbod voorziet hier nog onvoldoende in.

In dit ontwikkelvoorstel zijn voorlopig 6 pilots geselecteerd, die gezamenlijk meerwaarde hebben vanwege het bereik in leeftijd (0-23 jaar), diversiteit in onderwijsinstellingen, regionale spreiding in Friesland, diversiteit in aanpak en daaraan gekoppeld meerjarig effectonderzoek. Bij alle worden jeugdexperts in de school gebracht met preventie als doel.

De seinen staan nu op groen, want alle betrokken partijen zijn bereid de connectie onderwijs-zorg te verbeteren en te kijken welke methodieken werken en kosteneffectief zijn.

4.4. De relatie met de actielijnen

Dominant is actielijn 3: alle kinderen de kans bieden zich te ontwikkelen. Daarnaast is actielijn 6 relevant, want vergaande samenwerking tussen onderwijs en zorg is tevens een investering in vakmanschap. Daarnaast zijn er bij de andere actielijnen aanknopingspunten denkbaar.

4.5. Achtergrondinformatie en theoretische onderbouwing

Uit consultatie van de verschillende stakeholders in Friesland blijkt dat er onduidelijkheid is over zorgroutes, ondersteuningsmogelijkheden voor jeugdigen en verantwoordelijkheden. Scholen ervaren toenemende problematiek bij leerlingen en in de klas en zien ook handelingsverlegenheid bij het onderwijzend personeel. Een aantal samenwerkingsverbanden geeft aan dat de structuren van het onderwijs (schoolbestuurlijk georganiseerd) en de Jeugdwet (individueel georganiseerd) niet matchen. De zorgaanbieders zijn van mening dat zorg vaak te laat wordt ingezet, waardoor ze genoodzaakt zijn om zware zorg te verlenen, ook in de kinderopvang of het onderwijs. Gemeenten zien de kosten voor specialistische jeugdhulp toenemen en zien dat de ondersteuningsmiddelen van scholen niet eenduidig of transparant worden besteed. Er is een totale en integrale analyse nodig van de problematiek, zodat de juiste zorg op het juiste moment kan worden ingezet.

Eén van de belangrijkste overwegingen achter de decentralisatie was dat gemeenten verbindingen van jeugdhulp met andere domeinen, zoals het onderwijs, zouden leggen. De tussenevaluatie van de Jeugdwet laat zien dat de gemeenten hier nog onvoldoende aan toekomen. In de vierde jaarrapportage Jeugdwet stelt de TAJ dat de transformatie van de jeugdhulp zich in het algemeen beperkt tot het jeugdstelsel als zodanig en zich veel minder richt op de leefwereld van kind en gezin.

De rijksinspecties in het Toezicht Sociaal Domein (TSD) concluderen drie jaar na de transitie dat de samenhangende zorg en ondersteuning nog onvoldoende tot stand komt. De aanbeveling daarbij is om budgetten flexibeler te maken door bijvoorbeeld een integraal zorgaanbod bekostigd vanuit verschillende geldbronnen. Het Actieprogramma Zorg voor Jeugd wil daarom kinderen, jongeren en gezinnen beter ondersteunen tijdens de levensloop van het kind.

4.6. Uit te voeren in 1 of meer regio's?

Vooralsnog richt het voorstel zich op de Friese regio, waar 6 pilots worden uitgevoerd. Hiervoor is o.a. gekozen vanwege de bestaande structuur in het onderwijs en de regionaal geldende afspraken in het Sociaal Domein Fryslân, bijvoorbeeld ten aanzien van ingekochte zorg en een mogelijk surplus daarop. Verder wordt voor het meerjarig onderzoek nauw samengewerkt met verschillende lectoraten van het HBO (NHL/Stenden). De verwachting is dat met een regionale aanpak snelheid kan worden gemaakt om de gewenste verbinding tussen onderwijs en zorg tot stand te brengen. Vanzelfsprekend worden de Friese bevindingen breed beschikbaar gesteld voor geïnteresseerden en staat de Friese regio open voor kennisdeling met andere regio's waar vergelijkbare transformatiethema's spelen.

Voor dit transformatievoorstel is een eerste selectie gemaakt van pilots die zich richten op:

- Vernieuwing d.m.v. de positionering van jeugdexpertise (gedragswetenschappers, orthopedagogen of gecombineerde onderwijs-jeugd-specialisten) in de school 'aan de voorkant';
- binnen de onderwijssettingen PO (inclusief Kinderopvang), VO of MBO;
- in verbinding met de OPDC-structuur van de samenwerkingsverbanden;
- met voldoende volume en continuïteit voor meerjarig onderzoek en zodoende kunnen bijdragen aan een duurzame procesinrichting, methodiekontwikkeling en monitoring in de regio;
- die aansluiten bij de actualiteit;
- en in potentie kosteneffectief zijn;
- met een vertegenwoordiging van alle Friese subregio's.

Wij denken aan de volgende pilots:

In het PO

1. Steunstructuur in IKC's, gemeente Leeuwarden
2. ASS-klassen, gemeente Súdwest-Fryslân

Fryslân In het VO

3. CJG in school, gemeente Heerenveen
4. Einstein Class, gemeente Waadhoeke
5. Matrixcollege, gemeente Smallingerland/Synthesegroep, gemeente Heerenveen

In het MBO:

6. School als vindplaats en S-team, gemeenten Leeuwarden, Heerenveen en DDFK

De verdere uitwerking wordt gezamenlijk met gemeenten, onderwijs en zorgpartners gemaakt en er wordt zorggedragen voor borging in de toekomst.

4.7. Monitoring

De algemene indicatoren zijn:

- Afname ziekteverzuim
- Afname thuiszitters
- Afname ontheffingen van de leerplicht
- Afname voortijdige schoolverlaters
- Aantal kinderen met zorgtraject in bestaande onderwijssetting
- In- en uitstroom in zorgtrajecten
- In- en uitstroom speciaal onderwijs
- Ontwikkeling (meerjarige) zorgkosten

Daarnaast zijn er specifieke indicatoren voor de verschillende pilots (bv 1 totaalplan voor het kind; integraal indiceren en aanpak op alle leefdomeninen), naast kwalitatieve procesbeschrijvingen, in termen van werkzame componenten, effectieve samenwerkingsvormen en benodigde expertise.

Inrichting van het onderzoek:

1. Ontwerp 2-jarig onderzoek
2. Nulmeting
3. Jaarlijkse meting (met eventueel verdiepend onderzoek in het volgende uitvoeringsjaar)
4. Trendbeschrijving op basis van meerjarige monitoring en daarop te baseren aanbevelingen voor aanpassing van processen en methodiek

4.8. Betrokken partijen

Kinderen, ouders, IKC's, PO-, VO- en MBO-scholen, Samenwerkingsverbanden PO en VO, leerplicht en RMC's, gemeenten, zorgorganisaties, GGD en researchafdelingen.

4.9. Eindproduct

1. Advies voor inrichting domeinoverstijgende aanpak onderwijs-zorg binnen bestaande onderwijs (kinderopvang-PO-VO-MBO) op:
 - Procesniveau
 - Methodiek (inhoudelijk en toetsbaar)
 - Financiën
2. Beschrijving van implementatie en borging van effectief gebleken aanpak in Friesland, inclusief plan van aanpak
3. Optioneel: inkoop nieuwe zorgarrangementen als substituut voor bestaande zorgarrangementen (bijvoorbeeld groepstarief ten opzichte van individueel traject of PGB).

5. Kind in beeld bij echtscheidingen

5.1. Actielijnen

Dit ontwikkelvoorstel past bij de volgende actielijnen:

- Actielijn 1: Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen
- Actielijn 2: Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien
- Actielijn 5: Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt
- Actielijn 6: Investeren in vakmanschap

5.2. Doelstelling

Hoofddoel is de problematiek voor kinderen die worden geconfronteerd met echtscheidingssituatie tot een minimum beperken door:

- vroegtijdig inzetten van de juiste hulp
- inzetten op deskundigheidsbevordering van verwijzers/sociaal werkers
- organiseren van een eenduidige toegang voor ouders, jeugdigen en professionals (dit laatste gekoppeld aan Uitvoeringsprogramma Scheiden zonder schade³)

Wat ligt er al?

Er is door KEES⁴ een taxatie-instrument met bijbehorende training ontwikkeld voor professionals om vroegtijdig het risico op het ontstaan van een problematische echtscheiding te signaleren en er is een flowchart ontwikkeld die professionals ondersteunt bij het vinden van de meest passende hulpverlening. KEES heeft in het eindrapport de volgende aanbevelingen opgesteld: Zorg voor een eenduidige toegang voor ouders, jeugdigen en professionals met vragen op het gebied van scheiding, om de problematiek terug te dringen. Deze aanbeveling sluit aan bij het actieprogramma Scheiden zonder schade. Zie voor verdere toelichting op ontwikkelproject KEES het Eindrapport KEES.

KEES kan openstaande onderzoeks- en ontwikkelvragen over bijvoorbeeld de effectiviteit van bestaande interventies beantwoorden. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de transformatie binnen het werkveld: meer van betrekking naar inhoud, in samenwerking met minimaal de driehoek gemeenten, onderwijs/ onderzoek, hulpverleningsinstanties en dat zo dicht mogelijk bij de gezinnen zelf: in de wijk- en gebiedsteams.

Wat gaan we doen?

Het door KEES ontwikkelde taxatie-instrument implementeren bij verwijzers en sociaal werkers. Bij de implementatie hoort een door KEES ontwikkelde training die als doel heeft de handelingsverlegenheid van verwijzers en sociaal werkers te verminderen en de deskundigheid rondom de inzet van zorg bij echtscheiding te vergroten. De implementatie van het taxatie-instrument wordt gevolgd met onderzoek op de effectiviteit van het instrument. Ook de bijbehorende trainingen worden gevolgd in het onderzoek. Daarnaast wordt onderzocht hoe het beste een eenduidige toegang voor ouders, jeugdigen en professionals kan worden georganiseerd. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij het actieprogramma scheiden zonder schade.

5.3. Waarom draagt dit doel bij aan ontwikkeling

Steeds meer kinderen groeien op in een echtscheidingssituatie en steeds meer kinderen komen door deze situatie in (het gedwongen kader van) de hulpverlening terecht. KEES heeft onderzocht dat het aantal bewezen effectieve interventies bij echtscheiding mager is en dat hulpverleners handelingsverlegenheid en kennistekort ervaren bij de hulpverlening aan gezinnen in echtscheidingssituatie. Dit heeft gevolgen voor de hulpverlening aan deze gezinnen.

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/05/09/uitvoeringsprogramma-scheiden-zonder-schade>

⁴ KEES is het kennisplatform Kind en Echtscheiding in Noord-Nederland. In het door ZONMW gesubsidieerde ontwikkelproject is van 2015-2017 door verschillende partijen die te maken hebben met cliënten in een (v)echtscheiding alle aanwezige kennis verzameld en digitaal beschikbaar gesteld. KEES is gestart als project gesubsidieerd door ZONMW. Bij dit project zijn verschillende partijen betrokken: Yorneo, Elker, Jeugdhulp Friesland, Fier, NHL, UMCG, gemeenten in Noord Nederland, Humanitas en Taskforce voorkomen kindermishandeling Noord Nederland.

Door in te zetten op onderzoek naar een reeds ontwikkelde interventie, zet dit ontwikkelvoorstel in op de verbetering van hulp aan kinderen en ouders in echtscheidingssituaties. Dit ontwikkelvoorstel zet in op vroegtijdig inzetten van de juiste hulp, door training van verwijzers/sociaal werkers en door een eenduidige toegang te organiseren voor ouders jeugdigen en professionals. Hierbij wordt een koppeling gemaakt met het uitvoeringsprogramma Scheiden zonder schade.

5.4. De relatie met de actielijnen

Actielijn 1: Betere toegang tot jeugdhulp voor kinderen en gezinnen

Het lokale team is geëquipeerd om echtscheidingen te begeleiden met oog voor de positie van kinderen en weten tijdig passende hulp te organiseren en/of uit te voeren. Een eenduidige toegang in de regio draagt hieraan bij.

Actielijn 2: Meer kinderen zo thuis mogelijk laten opgroeien

Door gebruik van een taxatie-instrument wordt de kwaliteit van de hulpverlening aan de voorkant versterkt zodat kinderen in een stabiele opvoedingssituatie blijven, bij voorkeur in de thuissituatie.

Actielijn 5: Jeugdigen beter beschermen als hun ontwikkeling gevaar loopt

Door in de regio één afwegingskader te hanteren ontstaat een betere samenwerking met de regionaal werkende partijen als Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming en de Gecertificeerde instellingen.

Actielijn 6: Investeren in vakmanschap

Het taxatie-instrument met de daarbij horende trainingen zetten in op deskundigheidsbevordering van de professionals die te maken hebben met kinderen en ouders in echtscheidingssituaties. Er vindt een verbinding plaats met de landelijke actieprogramma's Scheiden zonder schade en 'geweld hoort nergens thuis'.

Het Actieprogramma Scheiden zonder schade beschrijft de aanbevelingen uit het hele scheidingproces, vanaf het beginnend ouderschap tot en met na de scheiding. De acties richten zich op het brede publiek, de lokale omgeving en de bij scheiding betrokken instanties. "Het gaat om het ontwikkelen van een ketengerichte aanpak van de echtscheidingsproblematiek om te voorkomen dat kinderen in hun ontwikkeling worden bedreigd. Eénheid van taal en een éénduidig taxatie-instrument dragen bij aan de samenwerking in de keten. De opzet is zo vroeg mogelijk signaleren van dreigende echtscheidingschade en het vroegtijdig ondersteunen van kind én ouders tijdens dit proces. Er is aandacht voor het ontwikkelen van interventies en aandacht voor de fasen 2, 3 en 4."

In het programma 'geweld hoort nergens thuis' wordt bij complexe scheidingen beschreven: "We zetten in op het beter benutten, beschikbaar maken en indien nodig ontwikkelen van effectieve interventies bij vechtscheidingen, dus een meer gevarieerd aanbod waardoor beter een passend aanbod kan worden gedaan. Dit wordt uitgevoerd door het programma Scheiden zonder Schade van JenV, VWS en VNG."

Beide actieprogramma's sluiten aan bij de uitwerking van dit ontwikkelvoorstel en hier zal dus een verbinding mee worden gelegd.

5.5. Achtergrondinformatie en theoretische onderbouwing

Spanningen in het gezin tijdens het proces van echtscheiding creëren een onzekere, onveilige fase in het gezinsleven. Dit kan bij kinderen gevoelens van verlies en rouw en ook schuldgevoelens oproepen. De juiste ondersteuning en hulpverlening kunnen bijdragen aan het voorkomen van schade bij kinderen. (op de lange termijn.)

"Het aantal vechtscheidingen neemt toe. Zeker voor kinderen die hierbij betrokken zijn, heeft dit negatieve consequenties. Het is dan ook belangrijk om het aantal vechtscheidingen te verminderen. Om dit te bereiken is het vroegtijdig signaleren van een mogelijke vechtscheiding essentieel. Indien het risico op een vechtscheiding vroegtijdig wordt gesignaleerd, kan eerder de juiste hulpverlening worden ingezet. Hierdoor kan de kans op een vechtscheiding worden vermindert, waardoor de negatieve gevolgen voor ouders en kinderen wordt verkleind." (Baracs&Vreeburg-van der Laan, 2014)

- 70.000 kinderen per jaar verkeren in een echtscheidingssituatie
- 16.000 kinderen lopen nu ernstige schade op
- 70% van de meldingen bij de Raad voor de Kinderbescherming betreft echtscheidingsproblematiek
- 60% van de kinderen bij de Gecertificeerde Instellingen zijn slachtoffer van echtscheidingssituatie.

In Cliëntprofielen van het Regiecentrum in Friesland wordt beschreven:

De twee meest voorkomende gezinsproblemen (bij Jeugd- en gezinsbescherming) zijn: gezinssysteem waarin relatie/communicatieproblemen voorkomen (46,4%) en opvoedingsproblemen die verband houden met echtscheiding van de opvoeder (45,8%).

5.6. Uit te voeren in 1 of meer regio's?

Het kennisplatform KEES is bovenregionaal georganiseerd in Noord Nederland en omvat de provincies Fryslân, Groningen en Drenthe. Deze aanvraag betreft de regio Fryslân, maar de uitkomst kan in de overige regio's worden gebruikt en geïmplementeerd. Voor de monitoring is een platform aanwezig (KEES) en is er de verbinding met het Lectoraat van de NHL. Aan hen de opdracht de relatie met de Academische werkplaats Transformatie Jeugd Friesland te realiseren.

5.7. Monitoring

Onderzoek is gericht op de effectiviteit van het door KEES ontwikkelde taxatie-instrument met de daarbij horende trainingen en op een vorm van eenduidige toegang voor ouders, jeugdigen en professionals, waarbij wordt aangesloten bij het actieprogramma Scheiden zonder schade.

Het resultaat is gericht op:

- afname onder toezichtstellingen van kinderen in (v)echtscheidingssituaties
- afname meldingen bij Raad voor de kindbescherming betreffende echtscheidingsproblematiek
- toename van deskundigheid van verwijzers bij de hulpverlening aan gezinnen in echtscheidingssituaties.

5.8. Te betrekken partijen

KEES, Academische werkplaats Transformatie Jeugd Friesland, Friese gemeenten, GGD, gebiedsteams, gecertificeerde instellingen, Raad voor de Kinderbescherming, Vila Pinedo, RUG, Zorgbelang, jeugdzorgaanbieders.

5.9. Eindproduct

Door de implementatie en onderzoek van het taxatie-instrument met bijbehorende trainingen, is het doel om tot het volgende eindproduct te komen:

- Effectief taxatie-instrument met bijbehorende training voor verwijzers, die bijdraagt aan deskundigheidsbevordering van verwijzers en onderwijs en zorgt voor een vroegtijdige signalering van mogelijke vechtscheidingen.
- Daarnaast wordt onderzocht hoe te komen tot een eenduidige toegang voor ouders, jeugdigen en professionals met vragen op het gebied van scheiding. Hierbij wordt aangesloten bij het programma Scheiden zonder schade.

Meer informatie:

Resultaten deelprojecten KEES, <https://www.platformkees.nl/resultaten/resultaten-project-1/>

6. Governance

6.1. Organisatie

We werken in co-creatie: samen met betrokken gemeenten, aanbieders, cliënten en overige ketenpartners geven wij invulling aan de kaders zoals we deze beschrijven in het Actieplan.

Wij stellen een programmteam samen waarin zowel gemeenten, aanbieders en ketenpartners vertegenwoordigd zijn. Het programmteam wordt gecoördineerd door een programmaleider. Het programmteam voert regie op de uitvoering van het Actieplan. De exacte invulling van de rollen en verantwoordelijkheden van het programmteam volgt. Het programmteam start in oktober met de nadere uitwerking van het actieplan (fase 1).

Bestuurlijk commitment en betrokkenheid organiseren wij via een stuurgroep. In de stuurgroep zijn – net als in het programmteam – gemeenten, aanbieders en ketenpartners vertegenwoordigd. De exacte invulling van de rollen en verantwoordelijkheden van de stuurgroep volgt.

Besluitvorming over (onderdelen van) het Actieplan is belegd bij de 20 Friese gemeenten. Zij dragen de eindverantwoordelijkheid.

Wij maken zoveel mogelijk gebruik van bestaande overlegstructuren (transformatieoverleg, ambtelijke overleggen en bestuurlijke overleggen).

6.2. Planning

Het is nog niet mogelijk om een planning voor de gehele looptijd van het Actieplan op te stellen. Dit is grotendeels afhankelijk van de nadere uitwerking van de thema's. Onderstaand figuur geeft een overzicht van de activiteiten (op hoofdlijnen) die wij in de eerste fase van het Actieplan uitvoeren.

6.3. Begroting

Onderdeel	2018	2019	2020
Projectvoorstel Leren van casussen	€ 275.000	€ 275.000	€ 275.000
Projectvoorstel versterken ketensamenwerking	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
Projectvoorstel Inclusief onderwijs 0 – 23 jaar	€ 300.000	€ 275.000	€ 300.000
Projectvoorstel Kind in Beeld bij Echtscheidingen	€ 225.000	€ 250.000	€ 250.000
Programmaondersteuning	€ 250.000	€ 200.000	€ 200.000
Onvoorzien	€ 23.904	€ 73.904	€ 48.904
Totaal	€ 1.373.904	€ 1.373.904	€ 1.373.904

Bijlage 1: Regionale uitgangspunten voor het Fries Actieplan Zorg voor Jeugd

De wethouders van de 20 gemeenten hebben de volgende kaders en uitgangspunten voor het Fries Actieplan Zorg voor Jeugd opgesteld:

Kaders

- Sluit aan bij bestaande initiatieven en/of kaders zoals de pedagogische visie die is opgesteld in het kader van het Project Veiligheid Voorop.
- Focus op een beperkt aantal (1 of 2) actielijnen.
- Kies geen onderwerpen waarvoor anderen dan de gemeente een verantwoordelijkheid in hebben (zoals veiligheid).
- Focus niet op landelijke problemen/initiatieven maar op problemen en initiatieven die enkel in de regio of enkel lokaal spelen.
- Het Fries Actieplan Zorg voor Jeugd moet gaan om duurzame opbrengsten die bovendien betaalbaarheid, partnerschap en gezamenlijkheid moeten betekenen.

Uitgangspunten

- Zichtbaar betere zorg voor kinderen en opvoeders in Friesland: verbetering resultaten; verbetering kwaliteit; vakmanschap en vertrouwen professionals; doen wat nodig is.
- Pragmatische insteek: realistisch, focussen; sluit aan bij wat goed gaat.
- Rendement op inhoud: 'acties' met hoge slagingskansen/ quick wins.
- Rendement op financiën: kostenbesparing zorg en efficiency administratie.
- Onderzoeken effectiviteit.
- Versnellen transformatie.
- Duurzaamheid van de acties.
- Samenwerking met en betrokkenheid van aanbieders; verwijzers; cliëntenorganisaties, onderwijs en kennisinstellingen.

Thema's

- 18-/18+
- Positieve gezondheid
- Vakmanschap voor de taken behorende bij een gebiedsteam
- inzet deskundigheid aanbieders bij de verwijzers en onderwijs – zorg
- Preventie

Bijlage 2: Modelformulier

Algemene gegevens	
Naam jeugdzorgregio	Friesland
Contactpersoon	Regicoördinator Jeud
Naam	M. Voerman-Vianen
Telefoon	058-750 5682
E-mailadres	Mieke.Voerman@SDFryslan.nl
Datum	25-09-2018

Uitkering transformatiefonds	
Naam grootste gemeente in de jeugdzorgregio	Gemeente Leeuwarden
Indien van toepassing: naam gemeente die transformatiebudget ontvangt (niet zijnde de grootste gemeente in de jeugdzorgregio)	

Beoordelingscriteria - 'de basis op orde'	
1. In de jeugdzorgregio is een (boven)regionaal expertteam aanwezig voor complexe zorgvragen.	Ja
2. Binnen de jeugdzorgregio zijn (proces)afspraken gemaakt over de aanpak van wachtlijsten en wachttijden.	Ja
Deze afspraken zijn in concept gemaakt en de eerste helft van 2019 definitief en geborgd.	
3. Binnen de jeugdzorgregio worden meerjarige inkoopcontracten afgesloten	Ja
4. Binnen de jeugdzorgregio zijn de inkoopcontracten consequent vertaald in de uitvoeringsvarianten van het programma Informatievoorziening Sociaal Domein.	Ja
5. Binnen de jeugdzorgregio is er een visie op de doorontwikkeling van de lokale teams.	Nee
De regionale pedagogische visie (Sa dogge wy dat) is reeds ontwikkeld. De visie op de doorontwikkeling van de lokale teams is in het voorjaar van 2019 gereed.	

Bijlage 3: Betrokken aanbieders en ketenpartners

De volgende partijen zijn betrokken bij de totstandkoming van het Actieplan:

1. De 20 Friese gemeenten
2. Sociaal Domein Fryslân
3. Zorgbelang Friesland
4. GGD Fryslân
5. Accare
6. Fier
7. GGZ Friesland
8. Jeugdhulp Friesland
9. Ambiq
10. Reik
11. Elker-het Poortje
12. Molendrift
13. Horizon begeleiding
14. 's Heerenloo
15. Regiecentrum bescherming en veiligheid
16. Wiliam Schrikker groep
17. Leger des Heils
18. Gebiedsteams (8)
19. Kennisplatform Kind en Echtscheiding
20. Samenwerkingsverbanden VO (Fultura, samenwerkingsverband Fryslan-Noard, Samenwerkingsverband Zuidwest Friesland)
21. Stichting Maatschappelijk werk Friesland
22. Rijksuniversiteit Groningen
23. Academische werkplaats Transformatie Jeugd Friesland
24. VNN

Bijlage 4 (bij Hoofdstuk 3 Samen één Plan): Transformatievisie – ijkpunten voor ontwikkeling

Het transformatievoorstel Samen één Plan is opgezet op basis van een visie op hulpverlening. Zowel de visie als de werkwijze en middelen die we inzetten, zijn het resultaat van jarenlange ontwikkeling. Niet in de laatste plaats op basis van toetsing op effectiviteit, efficiëntie én werkbaarheid voor cliënt en hulpverlener. Het is een visie met een breed draagvlak waardoor dit voorstel aansluit op de behoeften van de samenleving, verwijzers en zorgpartijen.

1. Hulp op basis van uitgangssituatie cliënt

De transformatie is een systeemverandering. De essentie ervan is het redeneren vanuit de uitgangssituatie van de cliënt met zijn of haar verbeterwensen. De in te zetten middelen zijn gericht op het vorm kunnen geven van hulpverlening op maat, in een omvang, volgorde en tempo dat haalbaar is voor de cliënt en zijn of haar context. Wanneer het daarbij gaat om het inzicht en de aanpak dat als problemen op meerdere gebieden spelen, de hulpverlening dan domeinoverstijgend (schulden, onderwijs, wonen, etc.) is en in de samenwerking tussen de domeinen professioneel planmatig gestructureerd: de juiste dingen in de juiste volgorde. Hulp op maat, op een manier die overzichtelijk is voor de cliënten en gedragen door alle betrokkenen. Dit leidt tot zorgtrajecten die vloeiender, effectiever en efficiënter zijn.

2. Zelfredzaamheid als ijkpunt

‘Zelfredzaamheid is het zelf realiseren van een acceptabel niveau van functioneren op de belangrijke domeinen van het dagelijks leven.’ (Lauriks e.a., 2017). Met de transitie van de (jeugd)zorg ligt de focus nadrukkelijker dan voorheen op zelfredzaamheid en eigen kracht. Niet de individuele beperking of stoornis staat centraal maar wat iemand samen met zijn netwerk nodig heeft voor ‘een acceptabel niveau van functioneren’. Dit betekent een transformatie van de hulpverlening waarbij de problemen in de zelfredzaamheid het vertrekpunt zijn voor het einddoel van een zo hoog mogelijke zelfredzaamheid en eigen kracht. Het is daarbij aan de professionals, om op basis van hun expertise met de cliënt te bepalen op welke wijze hier aan gewerkt wordt. De in te zetten instrumenten faciliteren zowel het werken aan zelfredzaamheid als het werken aan de specifieke doelen en activiteiten op maat. Ketenbreed: van preventie en basiszorg tot (hoog)specialistische zorg.

3. Onderscheid eigen kracht, netwerkkracht en professionele hulp

In veel gemeenten wordt gebruik gemaakt van de Zelfredzaamheid Matrix (ZRM) om de zelfredzaamheid van burgers die een beroep doen op hulp in kaart te brengen. Met de ZRM wordt echter niet zichtbaar wat de afhankelijkheid is van het eigen netwerk of van professionals op de ZRM score. Zo kan het gebeuren dat iemand volgens de matrix voldoende zelfredzaam is maar dit omslaat in acute problematiek wanneer het netwerk of professionele hulp wegvalt. In de transformatie zorgen we dat dit onderscheid wel nauwkeurig gemaakt wordt: door een juiste inschatting van de zwaarte en inzet van passende ondersteuning en door het inzetten op de eigen- en de netwerkkracht.

4. Balans draaglast en draagkracht in persoon en context

Problemen in de zelfredzaamheid en eigen regie zien we als het gevolg van een onbalans tussen draaglast en draagkracht bij de persoon en zijn context. Daarbij geldt dat het effect van een specifieke draaglast op iemands draagkracht sterk kan verschillen per persoon en context. Wat voor de één een last is, hoeft voor de ander geen belemmering te zijn. In de aanpak van problemen in de draagkracht zijn oplossingen vaak beter, sneller en goedkoper in de context te bereiken dan uitsluitend bij de persoon zelf. Hulp op maat op basis van de specifieke uitgangssituatie vereist daarom inzicht in de verhouding tussen beschermende (draagkracht) en belemmerende (draaglast) factoren van de persoon en zijn context. Het is daarom onderdeel van de transformatie.

5. Hulpvraag kind of jongere is ook hulpvraag bij opvoeders

Hulpvragen zijn in sterke mate afhankelijk van de context van de jeugdige. Bijvoorbeeld t.a.v. of iets wel of niet als een probleem wordt ervaren. Het gezin is voor het kind of jongere de belangrijkste context.

Voor hulp op maat kijken we daarom naar de bevorderende en belemmerende factoren in het gezin. De in te zetten instrumenten geven inzicht in deze factoren en zijn een middel om doelen en activiteiten op gezinsniveau af te stemmen. Dit inzicht is een voorwaarde voor het organiseren van hulp zo thuis mogelijk.

6. Samenredzaamheid vanuit eigen kracht en netwerk

Zelfredzaamheid betekent geen 'alleenredzaamheid'. Iedereen is voor zijn zelfredzaamheid afhankelijk van anderen. In de transformatie gaan we ervan uit dat, wanneer mensen voor hun zelfredzaamheid afhankelijk zijn van professionele hulp, de hulp in ieder geval ook moet insteken op het bevorderen van samenredzaamheid vanuit eigen kracht en netwerkkracht.

7. Tijdig op- en afschalen

Hulp op maat werkt samen met de cliënt aan 'een acceptabel niveau van functioneren op de belangrijke domeinen van het dagelijks leven' door vergroting van eigen- en netwerkkracht. Een voorwaarde daarbij is het organiseren van voldoende meet- en vooral afstemmings-momenten tussen de betrokkenen waarbij de cliënt zelf een centrale positie inneemt. Die afstemming moet gebaseerd zijn op realtime informatie en is een voorwaarde voor op maat afschalen van professionele hulp. Wanneer afschalen nog niet haalbaar blijkt of door omstandigheden zelfs opschaling noodzakelijk is, kunnen de vastgelegde meet- en afstemmingsmomenten de betrokkenen inzicht geven in de reden(en) ervan.

8. Transparantie

Een kernwaarde voor de transformatie is het zorgen voor transparantie van de doelen en activiteiten van de betrokken professional(s) en cliënt(en). We werken met instrumenten die dit faciliteren en die zijn ontwikkeld met het oog op cliënten en hulpverleners als eindgebruikers. Deze principiële keuze is gericht op de eigen regie van de cliënt en geldt bovendien als effectief in het werken aan doelen.

9. Domeinoverstijgend screenen en verwijzen

Problemen in de zelfredzaamheid kunnen zich op verschillende levensdomeinen voordoen. De domeinen uit de Zelfredzaamheid Matrix en de Zelfredzaamheidschaal voor jeugdigen (ZRJ) (Nji en Praktikon) geven een indeling op wetenschappelijke basis. In het transformatieproject maken we gebruik van deze domeinen. Met de keuze voor de ZRM en ZRJ krijgen betrokkenen inzicht in het zelfredzaamheidsniveau, zowel op het niveau van het kind als de ouders. Weten op welke domein(en) zich problemen voordoen en in welke ernst stelt een verwijzer in staat gericht te verwijzen. Bij domeinoverstijgende problematiek en een daarbij gewenste keten-samenwerking (bijv. in de vorm van hoofd- en onderaannemerschap) vormt deze screening de basis voor het samenstellen van de in te zetten expertise. Op basis van de in de ZRM en ZRJ duidelijk omschreven criteria voor zelfredzaamheid en de mogelijkheid tot specificatie van eigen kracht en netwerkkracht beschikken we hiermee over een eenduidig kader.

10. Eenduidige taal en criteria

Als we streven naar een hogere effectiviteit en efficiëntie gericht op de meest adequate zorg binnen een krimpende financiering dan is transformeren een noodzaak. Deze verandering mag echter, gelet op de huidige ervaren hoge draaglast, niet leiden tot een zwaardere belasting van de betrokkenen. Met de keuze voor de levensdomeinen van de ZRM en ZRJ maakt het transformatieproject eenduidigheid in taal bij de betrokkenen mogelijk. Deze eenduidigheid verhoogt de effectiviteit en efficiëntie van de samenwerking tussen hulpverleners en cliënt. Met elkaar een gemeenschappelijke taal spreken en daarmee werken op basis van de regels van die taal betekent een overbrugging van de cultuurverschillen die nu nog vaak de transformatie belemmeren.

11. Domeinoverstijgende sociale kaart

Domeinoverstijgende screening moet een vervolg kunnen krijgen met de inschakeling van expertise op alle domeinen. De verwachting is dat het project naast het verbinden en inzetten van expertise ook lacunes in de beschikbaarheid van expertise op lokaal en provinciaal niveau zichtbaar zal maken dan wel een tekort aan samenhang. Dit belemmert zowel het inzetten op preventie als een tijdige en passende hulpverlening. In het transformatieproject willen we met de betrokkenen de mogelijkheden, die niet of onvoldoende bekend zijn en benut worden of die we nog moeten organiseren, in kaart brengen.

12. Ketensamenwerking vanuit gemeenschappelijke doelen

Een domeinoverstijgende inzet van meerdere expertises vereist een voortdurende onderlinge afstemming. Onderlinge afstemming tussen de betrokkenen, om te beginnen met de cliënt zelf, is een intensief, tijdrovend en kostbaar proces als daarvoor geen gebruik gemaakt wordt van digitale communicatiemiddelen. Dit transformatievoorstel voorziet in demtools voor domeinoverstijgend samenwerken. Naast kwaliteitsverhoging richten we ons hiermee ook op versnelling van de samenwerkingsprocessen en daarmee op verbetering en versnelling van resultaat. Samenwerken wordt vanzelfsprekend en de hulp wordt beter afgestemd. Er wordt niet meer langs elkaar heen gewerkt en dubbel werk gedaan: de hulp wordt effectiever.

13. Data voor ontwikkeling van preventie en betaalbare effectieve zorg

De transformatie is een doorlopend leerproces waarbij het belangrijkste doel is het voorkomen van problemen die leiden tot hulpverleningsafhankelijkheid maar ook, het zodra dit nodig is, kunnen organiseren van effectieve zorg binnen de beschikbare financiële kaders. De doorontwikkeling van beide vereist onderzoek. Doorlopend onderzoek naar de mate waarin problemen zich op verschillende levensdomeinen voordoen op bijvoorbeeld gemeente- of wijkniveau. En dan met name ook de wijze waarop in samenhang aan de verschillende probleemgebieden wordt gewerkt en kan worden gewerkt, over de domeinen heen. Dit transformatieproject levert doorlopend data en analyses op dit gebied, zodat inzicht ontstaat in voorwaarden en beschermende en belemmerende factoren. Op basis daarvan is het mogelijk om te kijken naar het sturen op deze factoren als preventiemiddel. Onderzoek kan ons ook leren waar en waarmee de beste resultaten bereikt worden voor een oplossingsgerichte aanpak: 'Doe meer van wat goed gaat en stop met datgene dat niet werkt. Als iets goed werkt deel dit dan met anderen'.

